9
1967

Moksleivis

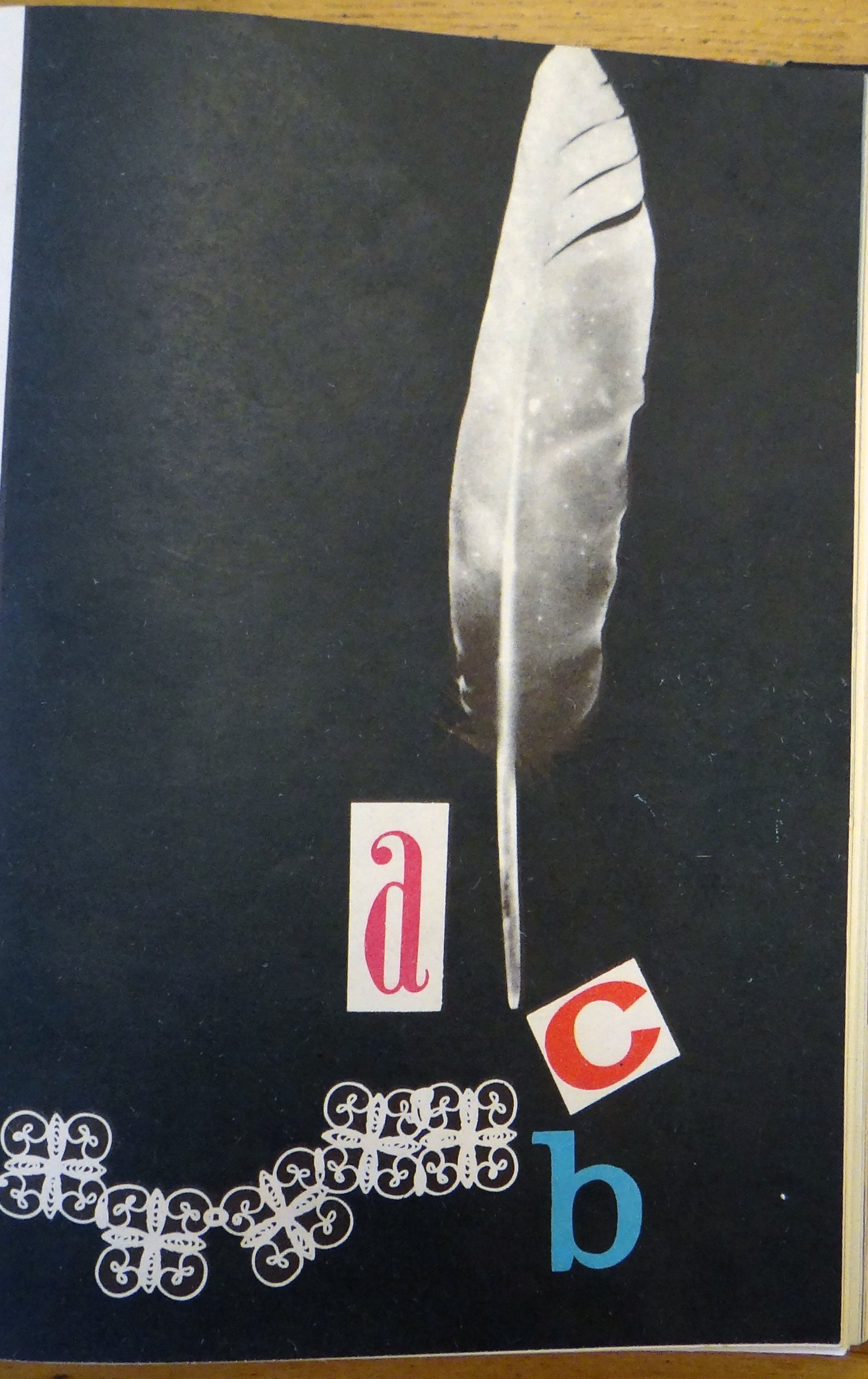

a

c

b

STOKHOLMO ESKIZAI

Šiaurės Venecija

Įšėlusi Baltija visą naktį mūsų laivą supo ir trankė, ant denio vertė bangų kalnus. Ir tik ankstų rytą, kai pro laivą pradėjo slinkti salos ir mažos salelės, jūra aprimo. O tų salelių, sudarančių Stokholmo archipelagą, net dvidešimt keturi tūkstančiai!

Iš lengvo rūko išplaukė mūrai, uosto kranai, nusidriekė tilto kontūrai. O tolyje, virš Melarano ežero, iškilo aukštas rotušės bokštas.

Vieni Stokholmą vadina „Šiaurės Venecija", kiti — „miestu tarp tiltų". Ir vieni, ir antri teisūs, nes tai miestas salose, kurias jungia daugybė tiltų. Miesto centre gali pamatyti plaukiojančius laivus, kurie prisišvartuoja prie krantų. Čia plūduriuoja valtelės, maži garlaiviukai, kursuojantys nuo vienos salos prie kitos. Gatvėmis ir tiltais siuva daugybė mašinų, o naktį, kai miestas nurimsta, virtinės automobilių „nakvoja" prie šaligatvių, nes sustojimų aikštelėms bei garažams šiame salų mieste nebėra vietos.

Bene pati gražiausia Stokholmo dalis — istorinis miesto centras, Stodeko saloje įsikūręs senamiestis. Čia iš viduramžių išliko siauros gatvelės, primenančios Vilniaus senamiestį. Čia daug žymių istorinių-architektūrinių paminklų: Stokholmo katedra, priešais kurią stovi didžiulė dar XV amžiuje iš medžio išdrožta šv. Jurgio statula, šalimais — Karalių rūmai, toliau — Baltieji rūmai, dar toliau — bažnyčia-panteonas. Taičau labiausiai visų dėmesį

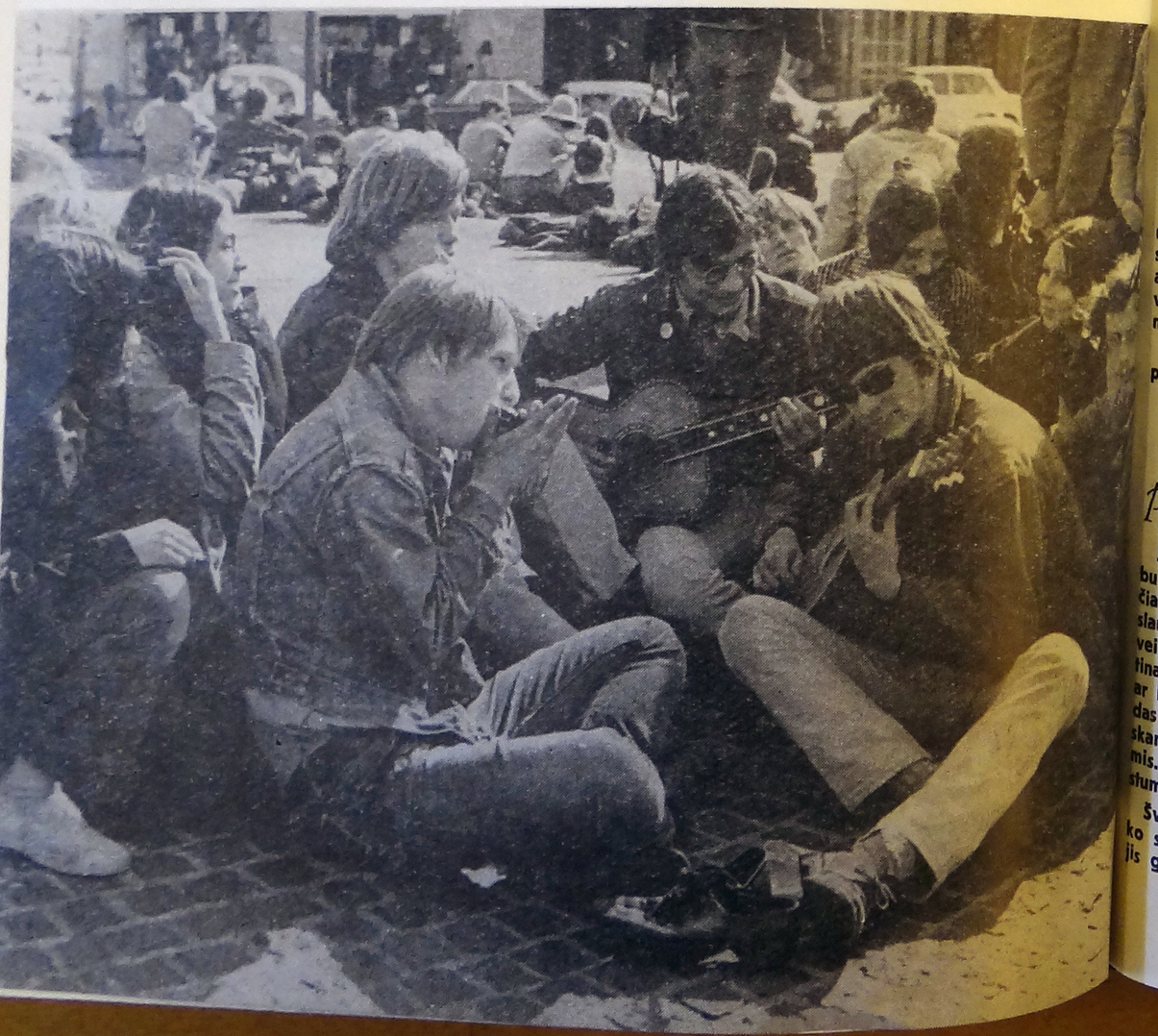

atkreipia naujasis muziejus, kurio prieš keletą metų visai nebuvo. Tai muziejus unikumas, dar taip neseniai gulėjęs jūros dugne. Dabar gi jis, iškeltas iš gelmių, tapo sostinės įžymybe. Šio muziejaus vardas — karališkoji trijų denių, šešiasdešimt keturių patrankų fregata „Vasa".

Leningrade mes saugojame „Aurorą", Spalio revoliucijos dienų relikviją. Norvegai Oslo mieste saugo medinį F. Nanseno laivą „Framą" ir Turo Hejerdalo plaustą „Kon-Tiki", garsųjį savo neprastomis jūrų kelionėmis. Tačiau fregata „Vasa" jokiose tolimose kelionėse neplaukiojo, jokiuose jūrų mūšiuose nedalyvavo. Taip jau atsitiko, kad ji, vos pirmą kartą iškėlusi bures, nuplaukė tik ašuonis šimtus jardų ir nuo staigiai pakilusio škvalo apvirto. Fregata nuskendo su visu ekipažu ir daugeliu svečių, norėjusių dalyvauti naujojo karo laivo pirmoje kelionėje.

Stokholmo uosto dugne šis laivas išgulėjo 333 metus, ir tik 1962 m. jis buvo ištrauktas su visomis patrankomis ir šoviniais, su virtuvės reikmenimis ir smulkiomis jūreivių monetomis. Šį didžiulį, ąžuolinį, šešių aukštų laivą išvalė, sutvarkė ir pastatė prie krantinės, netoli tos vietos, kur jis buvo nuskendęs.

Laivą-muziejų gali pamatyti iš daugelio Stokholmo krantinių, jį aplankyti autobusais ir garlaiviais kasdien skuba daug turistų. Fregata visus svetingai priima, tačiau į antrąją kelionę jau niekada nebeišplauks. Užteko pirmosios...

...Besileidžiančios saulės blyksniai, atsispindėję nuo fiordo tarsi nuo veidrodžio, blykčioja ant smailiastogių namų sienų ir granitinių krantinių, ant gėlių parduotuvių vitrinų ir sklandančių žuvėdrų sparnų. Kažkur kimiai suūkia laivas, pliuškena pasiirstyti išplaukusiųjų irklai.

Miestą, šį milžinišką muziejų, apgaubia vakaro prieblanda.

Kepuraitė, perbraukta kryžmai

Jaunimas kaip visur — linksmas, smagus. Susiburia grupelė — juokas, triukšmingos kalbos. Tačiau Stokholmo gatvėse galima pamatyti be tikslo slampinėjančius paauglių būrelius. Tylūs, abejingi, veiduose nuovargis ir apatija. Apsirengę pabrėžtinai skurdžiai, jie susėda aikštelėje ant grindinio ar kur nors seno mūro pasienyje ir ištisas valandas murkso, nepratardami nė žodžio. Kartais skambina gitaromis, groja lūpinėmis armonikėlėmis. Atrodo, pagrindinis jų rūpestis — kaip prastumti dieną.

Švedijoje privalomas vidurinis mokslas, tačiau ko siekia mokyklinis jaunimas, kuo jis gyvena, ką jis galvoja apie ateitį?